

Opinie

Door Arjen van Rijn

Het kabinet Schotte beschikt sinds vorige week niet meer over steun van de meerderheid in de Staten. Hoe nu verder? Daarover lopen de emoties de laatste dagen hoog op, zowel onder politici als onder staatsrechtdeskundigen. Mocht de regering 'zomaar' de Staten ontbinden? Kunnen de Staten alsnog het vertrouwen opzeggen in de leden van een kabinet dat al demissionair is? Moet het demissionaire kabinet plaats maken voor een interim-kabinet als de Staten dat willen?

De uitgangspunten van de parlementaire democratie zijn verankerd in de Staatsregeling van Curaçao. Een van die uitgangspunten is dat de Staten rechtstreeks voor een periode van vier jaar door het volk worden gekozen. De regering moet het vertrouwen hebben van de Staten en legt aan de Staten verantwoording af voor haar handelen. In het ideale geval is er één regering gedurende de hele zittingsperiode van de Staten, vier jaar dus. Maar het kan en mag ook korter zijn. De Staten kunnen tussentijds het vertrouwen in de zittende regering of in een minister opzeggen. De regering of de minister moet dan ontslag nemen. Hij mag niet aanblijven, dat zou onconstitutioneel zijn. De Staten hebben in de relatie tot de regering dus altijd het laatste woord. Valt een regering tussentijds, dan hoeft dit niet perse tot vervroegde verkiezingen te leiden. Een anders samengestelde partijencoalitie in de Staten kan proberen een meerderheid voor een nieuwe regering te vinden, die dan gedurende de resterende zittingsduur van de Staten doorregeert. Dat mag, zolang er telkens na vier jaar maar weer nieuwe verkiezingen zijn. Dát is een ijzeren wet. Maar niet alleen het parlement heeft de mogelijkheid om de regering tussentijds naar huis te sturen. Via het ontbindingsrecht heeft ook de regering een wapen in handen om het parlement tussentijds naar huis te sturen en tegelijk nieuwe verkiezingen uit te schrijven. Het ontbindingsrecht is oorspronkelijk in de constitutie opgenomen om de regering de gelegenheid te geven om bij een onoverbrugbaar conflict met het parlement de kwestie aan de kiezer voor te leggen. Aldus is het als tegenhanger van de

Geen regel verbiedt ontbinding Staten of interim-kabinet

Demissionair minister-president Gerrit Schotte kondigde vorige week aan dat zijn kabinet niet meer op de meerderheid kon rekenen.

FOTO FEDERICO BOYO

vertrouwensregel een belangrijk onderdeel in het krachtenspel tussen regering en parlement. Drijft de volksvertegenwoordiging een meningsverschil op de spits, dan is het risico niet denkbeeldig dat zij uiteindelijk zelf aan het kortste eind trekt.

De praktijk tot dusver is zowel in Nederland als in de voormalige Nederlandse Antillen een stuk rommeliger geweest dan de leer. Het ontbindingsrecht is in het verleden gebruikt voor de meest uiteenlopende situaties waarin het nodig werd gevonden om tussentijds een frisse start met een nieuw gekozen parlement te maken. Dat ging meestal wel in overleg met het parlement zelf. Het is langzamerhand gebruik geworden om te horen hoe het parlement er zelf over denkt, voordat tot ontbinding wordt overgegaan, zodat zelfs wel van een 'parlementarisering van het ontbindingsrecht' wordt gesproken. Maar meer dan een gebruik is het niet.

Het ontbindingsrecht blijft een zelfstandig recht van de regering. Als die een zwaarwegende grond aanwezig acht voor tussentijdse verkiezingen, dan is dat voldoende. Het ontbindingsrecht zoals omschreven in artikel 53 van de Staatsregeling is ongeclausuleerd. Er is geen ongeschreven staatsrechtelijk gewoonterecht dat de uitoefening

van die bevoegdheid beperkt. Daarvoor is de praktijk van de ontbinding binnen alle landen van het Koninkrijk de afgelopen honderd jaar te divers geweest. Het kabinet Schotte heeft naar mijn mening dan ook het volste recht gehad om te besluiten dat de kiezers aan zet zijn, nu het zijn parlementaire meerderheid kwijt is.

Dat de regering het niet nodig heeft geacht hierover vooraf de gevoelens van de Staten te peilen, is misschien jammer, maar niet fout in staatsrechtelijke zin. Dat geldt ook voor de beslissing van Schotte om direct tot ontbinding te besluiten en andere partijen niet eerst de gelegenheid te geven om te onderzoeken of een alternatieve coalitie zou kunnen worden gevormd, zodat helemaal geen verkiezingen nodig zouden zijn geweest. Ook dat mag jammer worden gevonden.

Maar dat is iets wat de kiezer dan maar moet beoordelen. Die kan de wijze waarop het kabinet Schotte heeft gehandeld altijd nog in zijn stemgedrag meewegen als hij daar behoefte aan heeft. Die kans is overigens klein. Uit een maandag gepubliceerde enquête blijkt 74 procent van de Curaçaose burgers voorstander van nieuwe verkiezingen te zijn.

Iets anders is dat de ontbinding van de huidige Staten pas

effectief wordt op het moment dat de nieuw gekozen Staten voor het eerst bijeenkomen. Zo zegt artikel 53 lid 3 van de Staatsregeling het en zo staat het ook in het landsbesluit van 3 augustus jongstleden: de ontbinding gaat pas in op 2 november. De ratio daarachter is dat er nooit, maar dan ook nooit een situatie zal mogen ontstaan waarin er geen gekozen volksvertegenwoordiging voorhanden is met alle rechten en bevoegdheden van dien waarover die volksvertegenwoordiging op grond van de constitutie beschikt. Er bestaat in mijn ogen niet zoiets als een demissionaire volksvertegenwoordiging, althans niet totdat de nieuwe Staten zijn gekozen. De huidige Staten beschikken niet anders dan vóór de val van het kabinet over een rechtstreeks mandaat van de kiezers. Ook al is de regering Schotte nu dus demissionair, tegenover zich vindt zij een volwaardige en volledig functionerende volksvertegenwoordiging, die het budgetrecht kan uitoefenen, de regering ter verantwoording kan roepen, moties kan aannemen en ook nog altijd het vertrouwen in individuele ministers en de regering als geheel kan opzeggen.

Ik ben het dan ook in het geheel niet eens met de opvattingen van Douwe Boersema over de positie van de Staten in het *Antilliaans Dagblad* van gisteren. Er is geen enkele regel die zegt dat de Staten minder rechten zouden hebben nadat de regering nieuwe verkiezingen heeft uitgeschreven en heeft besloten de Staten per 2 november te ontbinden. Dat geldt naar mijn stellige overtuiging ook voor het recht van de Staten om een reeds demissionaire regering alsnog uitdrukkelijk met onmiddellijke ingang naar huis te sturen. Op grond van artikel 29 lid 2 Staatsregeling is een minister die het vertrouwen van de Staten niet meer geniet verplicht zijn ambt ter beschikking te stellen. Waarom zou dat niet meer van toepassing zijn in een situatie dat een kabinet zijn ontslag al heeft aangeboden en dit door de gouverneur in beraad is gehou-

den tot het aantreden van een nieuwe ploeg na de verkiezingen, met het verzoek om in de tussentijd de lopende zaken te behartigen? Dit is alleen maar een formule om geen regeringsvacuüm te laten ontstaan zolang er geen alternatief voorhanden is. Van een doorkruising van het primaat van het parlement door een reeds eerder aangeboden en in beraad gehouden ontslag kan geen sprake zijn. Het kabinet moet blijven luisteren naar de Staten, de gouverneur blijft niet-zelfstandig bevoegd.

Uiterlijk zodra zich een alternatief heeft aangediend moet daarom ook een demissionaire regering of minister aan wie de Staten alsnog uitdrukkelijk het vertrouwen hebben onttrokken wijken. Wanneer er dus Statenfracties zijn die in staat zijn om tot de verkiezingen een interim-regering te vormen die het vertrouwen van een meerderheid in de Staten geniet, zal de demissionaire regering inclusief de gouverneur eraan mee moeten werken om het aantreden van deze interim-regering mogelijk te maken. In het Curaçaose parlementair stelsel geeft uiteindelijk de wil van de Statenmeerderheid altijd de doorslag, ook als de verkiezingen al aanstaande zijn.

Een laatste vraag is of een als tijdelijk bedoeld kabinet vervolgens een reeds besloten ontbinding van de Staten zou kunnen teruggedraaien. Mij dunkt van niet. In het karakter van het ontbindingsrecht ligt besloten dat het gaat om een unieke en onomkeerbare beslissing, op een unieke en onomkeerbaar moment genomen. Het gaat om een autonome beslissing van de op dat moment zittende regering. Een beslissing die vanaf het nemen ervan ook nieuwe politieke en staatsrechtelijke verhoudingen schept en bij de kiezers verwachtingen wekt. Niet voor niets voorziet de Staatsregeling niet in de mogelijkheid tot intrekking. Het ontbindingsrecht is geen jojo. De wissel is omgezet, nu is de kiezer aan de beurt. Zo functioneert de democratie.

Arjen van Rijn is advocaat en senior counsel bij Spigt Litigators te Amsterdam; en buitengewoon hoogleraar staatsrecht en staatskundige vernieuwing aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) te Curaçao.

Advertentie

Karchi pa yamada Internashonal
www.plazainguard.com

Venezuela Merka Peru Hulanda Santo Domingo Colombia China Boneiru Aruba

Optonibel na Licores Maduro (distribuidor ofisial) òf na bo punto de benta preferi

Mas Minutos-More Minutes-Meer Minuten-Mas Minüt-更多分钟